

چکیده

مؤلفه های مشروعیت دینی موضوعی است که صاحب نظران را به سمت خود جلب کرده است و در این رابطه به بیان دیدگاه های خود پرداخته اند. بررسی این دیدگاهها در کنار آموزه های علوی در این زمینه می تواند ما را به تشخیص بهترین دیدگاه در این باره رهنمون سازد. از نظر پژوهشگر مؤلفه های مشروعیت حکومت دینی، باید در سه حوزه بررسی گردند. براین اساس، در این پژوهش تلاش شده است ضمن بررسی ویژگی های حاکم از نظرانديشمندان شیعی و غیر شیعی، شرایط و ویژگی های حاکم اسلامی از منظر امام علی (علیه السلام) در نهج البلاغه نیز مورد بررسی قرار گیرد. در ادامه به دیدگاههای رایج درباره جایگاه رای مردم و نصب الهی در انتخاب حاکم اشاره شده و رویکرد های مختلف در باب نظریه های مشروعیت نظام اسلامی بررسی می گردد. و در نهایت به شیوه حکمرانی و تاثیر آن در مشروعیت حکومت پرداخته می شود. بر اساس نتایج به دست آمده از این پژوهش، نظام دینی مشروع، نظامی است که اولاً کارگزارانش صلاحیت های دینی لازم که عبارتند از: عدالت و تقوا، علم و فقاہت، درایت و شجاعت را دارا باشد ثانیاً با رای و رضایت مردم به حکومت رسیده باشند و ثالثاً در رسیدن به اهداف حکومت اسلامی نظیر عدالت، اخلاق، امنیت، رفاه و اجرای حدود الهی کارآمد باشند.

کلید واژه ها: رای مردم، نصب الهی، عدالت، مشروعیت، حکومت دینی، ولایت فقیه، امام علی (علیه السلام)

Abstract

The components of religious legitimacy are the topics that have attracted experts who expressed their views in this regard. The study of these viewpoints, along with the related Alawi's doctrines, can lead us to be familiar with the best views in this regard. Based on the researcher's ideas, the components of the legitimacy of the religious government should be investigated in three domains. Accordingly, the present study aimed at studying the characteristics of the ruling due to the Shiite and non-Shiite scholars, the conditions and peculiarities of the Islamic ruler from Imam Ali's (PBUH) viewpoints in Nahj al-Balaghah. Then, common views about the importance of the people's vote and the divinely appointment in the election of the ruler have been taken into consideration, and various methods on the legitimacy theories of the Islamic system are examined. Finally, the way of governance and its impact on the legitimacy of the government have been dealt with. According to the findings of the study, a legitimate religious system is a system in which, firstly, its governors have the necessary religious requirements including justice, piety, science, jurisprudence, insight and courage. Secondly, they should be appointed based on people's approval. Thirdly, in order to be effective in achieving the goals of the Islamic government, they should have some potential qualifications such as justice, morality, security, prosperity and the fulfillment of Divine Providence.

Key Words: People's Vote, Divine Appointment, Justice, Legitimacy, Religious Rule, Vicegerency of high religious authorities, Imam Ali (PBUH)

الملخص

إنّ مكوّنات الشريعة الدينية من القضايا المهمة التي قد استرعت انتباه أصحاب الرأي وجعلتهم أبدوا آراءهم ووجهات نظرهم في هذا الصدد. مما لا يخامرنا الشك أنّ دراسة هذه الآراء وجهات النظر المختلفة في ضوء التعاليم العلوية تساعدنا على اختيار أفضل وجهة نظر في هذا المجال. فيرى باحث مكوّنات شرعية الحكومة الدينية أنّ هذه المكوّنات يجب أن تدرس في ثلاثة مجالات. من هذا المنطلق، تسعى هذه الدراسة أن تلقي الضوء على ميزات الحاكم من وجهة نظر العلماء من الشيعة والسنة، وأن تتناول ميزات الحاكم الإسلامي من وجهة نظر الإمام علي 7 في نهج البلاغة، وأن تتطرق إلى الآراء الشائعة حول مكانة رأي الشعب والنصب الإلهي في اختيار الحاكم، وأن تتعرض بالنقد والتحليل للاتجاهات المختلفة في مجال نظريات شرعية النظام الإسلامي، وأن تهتم بكيفية الحكم وأثره في شرعية الحكومة. ومما توصّلت إليه هذه الدراسة أنّ النظام الديني المشروع يطلق على نظام أولاً يختار حكامه الشعب بكل رغبتهم، وثانياً يتحلّى هؤلاء الحكام بالعدالة والتقوى والعلم والفقاهة والدراية والشجاعة، وثالثاً يسعون كلّ السعي في تحقيق أهداف الحكومة الإسلامية من العدالة والأخلاق والأمن والرفاهية وتطبيق الحدود الإلهية والمحافظة عليها.

الكلمات المفتاحية: رأي الشعب، النصب الإلهية، العدالة، الشرعية، الحكومة الدينية، ولاية الفقيه، الإمام علي (ع)